

СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ ПРИБУТКОВОСТІ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено сучасний стан прибутковості молочної галузі. Проаналізовано обсяги виробництва молока та середні ціни його реалізації. Узагальнено фактори що впливають на прибутковість молочної галузі.

Ключові слова: прибутковість, молочна галузь, фактори впливу, прибуток

Abstract

The present state of profitability of dairy industry is investigated. Probably the volume of milk production and the average prices for its implementation. The factors affecting the profitability of the dairy industry are summarized.

Keywords: profitability, dairy industry, influence, profit

Вступ

На сучасному етапі функціонування, підприємства молочної галузі мають високі вимоги щодо безпечності, ефективності та прибутковості виробництва молока і молочних продуктів належної якості. Власникам даних підприємств потрібно дбати про постійне удосконалення матеріальної бази, своєчасні заміни та модернізації застарілого обладнання, впровадження нових технологій, інтеграцію виробничих процесів, підвищення рівня кваліфікації працівників тощо. Такі заходи можливі лише за ефективного функціонування підприємства та отримання ним достатнього розміру прибутку. Тому аналіз прибутковості молочної галузі є актуальним питанням сьогодення.

Метою даної роботи є визначення рівня прибутковості підприємств молочної галузі з метою визначення напрямів підвищення рівня прибутковості.

Результати дослідження

Молоко та продукти що виробляються з нього, вважаються одними з базових продуктів харчування українців та є важливою частиною здорового раціону будь якої людини. Молочна галузь відіграє важливу роль у структурі харчової промисловості України та забезпеченні населення молоком і молочною продукцією.

Для стабільного економічного зростання галузі молочного скотарства та забезпечення населення молочною продукцією необхідно постійно здійснювати заходи з підвищення ефективності виробництва, покращення якості продукції і зниження її собівартості.

На функціонування молочного ринку впливає низка факторів: стан виробництва, ринкова інфраструктура, дієвість ринкових механізмів, платоспроможність споживачів. Оскільки кон'юнктура на ринку молока постійно змінюється, виникає потреба періодично аналізувати поточну ситуацію та перспективи його розвитку. На сьогодні виробництво молока і молокопродуктів в Україні є одним із найбільш перспективних напрямів розвитку в аграрному секторі. Молочна галузь, до складу якої входять маслоробна, сироробна, молочноконсервна підгалузі, а також виробництво продукції з незбираного молока, на сучасному етапі є однією із провідних в структурі харчової індустрії України [1].

Поступове зменшення поголів'я негативно позначилося на обсягах виробництва і продажу молока, відповідно вплинуло на зміну структури й асортименту виробництва молочної продукції, а низька купівельна спроможність населення викликала скорочення споживання молочної продукції на внутрішньому ринку [2].

Сучасний стан розвитку виробництва молока в Україні супроводжується негативними тенденціями у порівнянні з іншими аграрно-розвинутими країнами. На розвиток молокопереробної

промисловості суттєво впливає ситуація в молочному скотарстві. Подорожчання бензину та дизпалива, нерозвинена заготівельна мережа на селі, віддаленість сировинних зон від центрів переробки призвели до скорочення обсягів випуску молочної продукції. Як результат, переробники опинилися в скрутному фінансовому становищі [3].

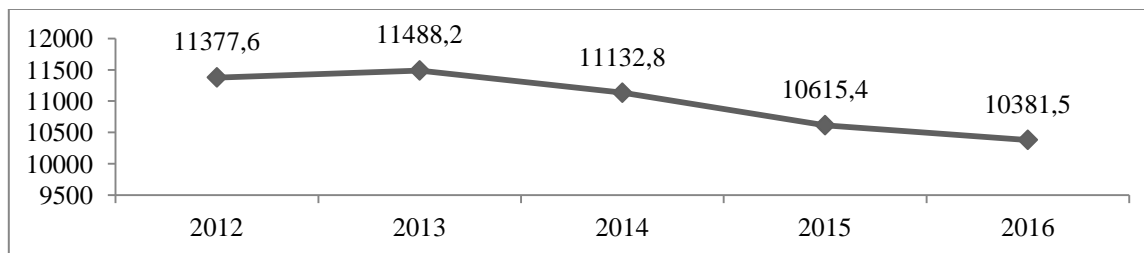

Рисунок 1 – Обсяги виробництва молока за 2012-2016рр., тис. т (складено на основі [4])

З рис 1 видно, що масштаби виробництва молока значно скоротились. У порівнянні з 2012р. у 2013 р. спостерігалось зовсім незначне підвищення обсягів виробництва молока, лише на 1%. Однак, у зв'язку з тим що економічна ситуація в країні є досить складною, в наступні роки зростання не спостерігалось. У 2014 р. обсяги скоротились на 3% і величина виробництва молока складала 11132,8 тис. т. , у 2015 подовжувалась тенденція до зниження, а саме , відбулось зменшення на 4,6%, а у 2016 – ще на 2%. Таким чином, загалом за досліджуваній обсяги виробництва молока в Україні скоротились до 10381,5 тис. т. тобто майже на 9%.

У зв'язку з таким скороченням виробництва молока, ціни на його реалізацію зросли більше ніж у 2 рази (рис 2). Так у 2013 році відбувся скачок цін на 26%, середня ціна реалізації за 1т. молока у 2012 - була 2662,2 грн., а уже у 2013 становила – 3364 грн. Зважаючи на скорочення обсягів виробництва молока, ціни його реалізації продовжували рости. У 2014 році дана сума зросла на 6% а у 2015 ще на 21%. У 2016 р. через дефіцит молочної сировини на ринку середня ціна за 1т. молока знову різко зросла, і складала 5461,8 грн., що на 105% більше ніж у 2012.

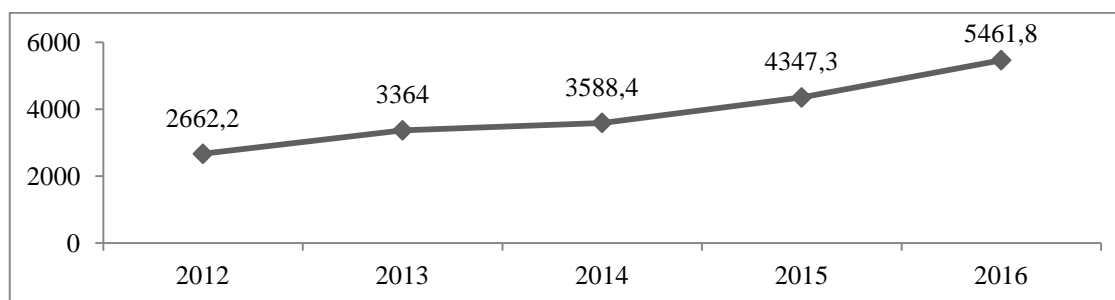

Рисунок 2 – Середні ціни реалізації молока за 2012-2016рр., грн (складено на основі [5])

Узагальнюючим показником, який характеризує ефективність виробництва молока, є рівень прибутковості, що визначається показником окупності витрат, які спрямовані на підвищення якісних показників реалізованої продукції [2].

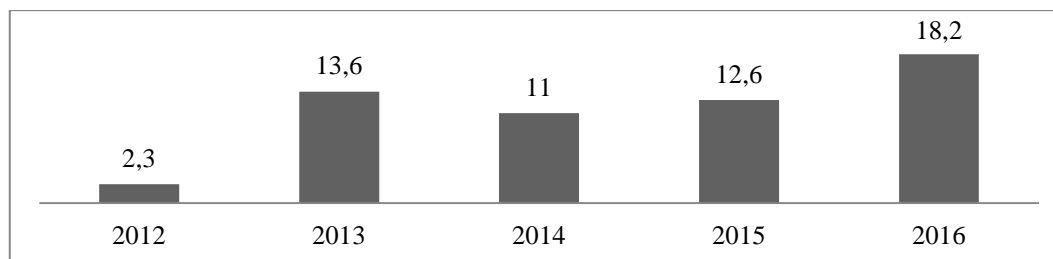

Рисунок 3 – Рівень рентабельності виробництва молочної продукції в сільськогосподарських підприємства за 2012-2016 рр., відсотків (складено на основі [6])

Зважаючи на значні зміни у обсягах виробництва та цінах реалізації молока, рентабельність його виробництва та реалізації теж зазнала значних змін. У 2012 році, даний показник становив 2,3% тоді як у 2013, відбувся різкий скачок, до 13,6%. Скоріш за все це було наслідком значного зростання ціни реалізації даного продукту. У 2014 р. рентабельність знизилась майже на 3%, однак у 2015 знову підвищилась до рівня 2013р. На кінець 2016 р. рівень прибутковості знову зріс, а саме на 5% і вже становив 18,2%. Що однозначно свідчить про настання позитивних змін у підприємствах молочної галузі.

Виробництво молока має сезонний характер, проте попит на нього спостерігається протягом усього періоду року, що зумовлює коливання закупівельних цін. Ціна на молоко залишається чи не єдиним важелем впливу на розвиток, або навпаки, згортання цього виду бізнесу. Однак, якщо великі підприємства можуть конкурувати навіть при низьких закупівельних цінах за рахунок масштабу виробництва і диверсифікованого характеру господарської діяльності, то дрібні селянські господарства населення найбільше потерпають від її коливання. Більшість експертів та аналітиків ринку висловлюють думку, що однією з причин збереження негативних тенденцій на ринку молока є значне коливання цін та їх невідповідність витратам, які товаровиробник витрачає на утримання дійного стада [2].

Існуючі економічні взаємовідносини, що склалися у молоко продуктовому підкомплексі, не можуть забезпечити ефективний розвиток молочного скотарства, оскільки молокопереробні підприємства шляхом заниження закупівельних цін на молоко сировину, завищення відпускних цін на готову молочну продукцію і роздрібних цін сферою торгівлі, привласнюють основну частку валового доходу, яка значно перевищує їх вклад у виробництво і реалізацію молока та молочних продуктів. Основні причини високих закупівельних цін на молоко в Україні – його висока собівартість і низька продуктивність в цій галузі [7]. Крім того, несприятливу ситуацію посилюють торгово-посередницькі структури, через які проходить до 30% молочного ринку [8].

Висновки

Таким чином, аналіз рівня прибутковості підприємств молочної галузі показав, що основним важелем впливу на розвиток, або навпаки, згортання даного виду підприємництва є ціна на молоко. Визначено фактори, які впливають на рівень прибутковості підприємств молочної галузі, яка в цілому зазначає суттєвого впливу сезонних коливань цін на сировину. Прибутковість підприємств молочно галузі має позитивні тенденції у своєму розвитку, адже рентабельність виробництва молока значно зростає. Тому потрібно шукати можливості і для подальшого зростання у даній галузі. Цього можна досягти за рахунок впровадження заходів з підвищення ефективності виробництва, покращення якості продукції та зниження її собівартості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Говорушко Т. А. Продовольчий ринок молока України, його розвиток та перспективи / Т. А. Говорушко, В. П. Дуда // Вісник Одеського національного університету. – 2013. – Т. 18, Вип. 1/1. – С. 102-106.
2. Свиноус І. Проблеми підвищення прибутковості виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах України / І. Свиноус, Л. Іванова, В. Радько // Економіст. - 2014. - № 6. - С. 61-63. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econ_2014_6_19
3. Ціхановська В. М. Стан та перспективи розвитку ринку молока та молочних продуктів України / В. М. Ціхановська. // Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки- 2016. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_24
4. Виробництво основних видів продукції тваринництва http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/tvar_u.html
5. Середні ціни реалізації продукції сільськогосподарства сільськогосподарськими підприємствами http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/scr_sp_u.html
6. Рівень рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції в сільськогосподарських підприємствах http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/sg/sg_rik/sg_u/trv_sgp_u.html
7. Спіфанова І. Ю. Фактори зростання прибутку підприємства / І. Ю. Спіфанова, В. С. Гуменюк // Молодий вчений. – 2016. – №7(34). – С. 46-49.

8. Кернасюк Ю. Молочний сектор: реалії і перспективи [Електронний ресурс] / Ю. Кернасюк // Агробізнес сьогодні. – 2015. – № 6 (301). – Режим доступу:<http://www.agro-business.com.ua/ekonomichniy-gektar/2805-molochnyi-sektorrealiii-i-perspektyvy.html>.

Гуменюк Вікторія Сергіївна – студентка групи МОФ-16м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: viktoria.hymenyuk@gmail.com

Науковий керівник: **Єпіфанова Ірина Юріївна** - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Viktoriia S. Humeniuk – Department Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : viktoria.hymenyuk@gmail.com

Supervisor **Iryna Yu. Yepifanova** – PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance and innovation management, Vinnytsia National Technical University